

دستورالعمل ضوابط بهداشتی و تسهیلات لازم در مطب

دستورالعمل ضوابط بهداشتی و تسهیلات لازم در مطب

(مورخه ۱۳۸۲/۸/۱۲ - وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی)

فصل یک - کلیات

ماده ۱: دانشگاه / دانشکده های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی صادر کننده پروانه تاسیس مطب ، موظفند مندرجات این دستورالعمل را به نحو مقتضی به اطلاع صاحبان پروانه مطب برسانند تا نسبت به تطبیق خود با ضوابط دستورالعمل اقدام نمایند.

ماده ۲: مطب به محلی اطلاق می گردد که پزشک دارای پروانه تاسیس مطب در آن به تشخیص بیماری و ارائه درمان اشتغال دارد. در این محل بیماران ، خدمات سرپایی تشخیصی و درمانی را دریافت کرده و در صورت نیاز به تحت نظر یا بستری بودن به درمانگاه و یا بیمارستان ارجاع می شوند.

تبصره ۱: انتخاب عناوین مجعول برای تابلو مطب نظیر انستیتو ، مؤسسه ، مرکز ، مطب شبانه روزی و نظایر آنها به هر شکل عنوان ممنوع می باشد.

تبصره ۲: ساختمان یا مجتمع پزشکان به مجموعه ای از مطب های پزشکان اطلاق می گردد که هر پزشک بطور مستقل به معاینه و مداوای بیماران می پردازد و ساختمان پزشکان مؤسسه پزشکی محسوب نمی گردد.

تبصره ۳: بکار بردن عناوینی مانند درمانگاه ، کلینیک ، پلی کلینیک ، مؤسسه پزشکی برای ساختمان و مجتمع پزشکان ممنوع می باشد.

تبصره ۴: تابلوی کلیه پزشکان شاغل در اینگونه مجموعه ها باید برابر ضوابط سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران در محل مناسب و در معرض دید نصب گردد.

ماده ۳: فروش و تحویل هر گونه دارو ، ملزومات و تجهیزات پزشکی در مطب ممنوع می باشد.

تبصره : مصرف داروهای اورژانس در موارد فوریت های پزشکی و استفاده از ملزومات و تجهیزات پزشکی در درمان های سرپایی و سایر اقدامات مجاز در مطب ، بعنوان مواد مصرفی خدمات پزشکی تلقی شده و مشمول ضابطه فوق نمی باشد.

ماده ۴: تعداد و شرایط کارکنان یک مطب باید متناسب با خدمات مجاز در مطب باشد.

ماده ۵: ساعات فعالیت مطب بنا به زمان فعالیت هر پزشک به نحو مقتضی مشخص و اعلام گردد.

ماده ۶: انجام خدمات تزریقات و پانسمان در مطب پس از اخذ مجوز قانونی مربوطه بلامانع است.

ماده ۷: انجام اقدامات تشخیصی یا درمانی که طبق ضوابط و مقررات باید در مؤسسه پزشکی مربوطه انجام گیرد و انجام اعمال غیر مجاز، مصرح در مصوبه ۵۵/۱۰/۶ هیئت مدیره نظام پزشکی، در مطب ممنوع است.

تبصره ۱: صاحبان مطب، موظف به ثبت مشخصات فردی کلیه مراجعین و بیماران با ذکر تشخیص بیماری آنها بر اساس معیارهای ICD 10 می باشند.

بدیهی است سوابق مربوطه می بایست در بایگانی (مکانیزه و یا معمولی) مطب حفظ و نگهداری گردیده و در صورت درخواست کارشناسان معاونت درمان دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه، در اختیار آنها قرار گیرد.

تبصره ۲: در صورت مراجعه بعدی بیماران به علت پیگیری بیماری اولیه، می بایست مراحل سیر بیماری و نتایج اقدامات درمانی انجام شده در پرونده بیمار قید گردد.

ماده ۸: در مطب هایی که تزریقات، پانسمان، جراحی های سر پایی یا معاینات زنانگی بعمل می آید، واکسیناسیون کلیه افرادی که به نحوی با بیمار یا وسایل و تجهیزات پزشکی ارتباط دارند بر علیه بیماری هپاتیت B الزامی است و حفظ سوابق واکسیناسیون یا مصونیت جهت ارائه به بازرسی ضروری می باشد.

ماده ۹: هر مؤسس مطب پزشکی و دندانپزشکی موظف است تا مطب را منطبق با مفاد این آیین نامه تاسیس و موضوع را به دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه اعلام نمایند.

تبصره ۱: مطب هایی که تاکنون تاسیس شده اند نیز مشمول ضوابط این دستورالعمل می باشند.

تبصره ۲: در صورت عدم تطابق شرایط مطب با هر کدام از مقررات، اقدامات اصلاحی ظرف مدت سه ماه پس از بازدید دانشگاه علوم پزشکی مربوطه باید انجام پذیرد.

ماده ۱۰: چنانچه ضوابط تعیین شده در این آئین نامه پس از بازدید دانشگاه علوم پزشکی مربوطه انقضای موعده مقرر (قید شده در تبصره ۲ ماده ۹) رعایت نگردد به ترتیب زیر رفتار خواهد شد:

الف) تذکر شفاهی با قید موضوع در صورتجلسه بازرسی محل، توسط دانشگاه علوم پزشکی مربوطه و تعیین زمان توافقی بین صاحب پروانه و بازرس دانشگاه برای انجام اصلاحات لازم بین یک الی شش ماه.

ب) اخطار کتبی و تعیین مهلت نهایی برای انجام اصلاحات توسط دانشگاه علوم پزشکی مربوطه و انعکاس به سازمان نظام پزشکی محل جهت پیگیری موضوع و اعلام نتیجه به دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی مربوطه.

فصل دو - فضای فیزیکی:

ماده ۱۱: هر مطب پزشکی باید حداقل دارای یک اتاق معاینه با فضای مناسب و یک سالن انتظار با مساحت مناسب و سرویس های کامل بهداشتی منطبق با شرایط منطقه ای و نظر دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی مربوطه باشد.

تبصره ۱: هر مطب پزشکی دارای مجوز تزریقات و پانسمان، می تواند علاوه بر اتاقهای فوق، یک اتاق با حداکثر دو تخت جهت ارائه خدمات تزریقات دارو، سرم و انجام پانسمان تخصیص دهد.

تبصره ۲: وجود یک اتاق مجزا برای سایر خدمات پزشکی نظیر ثبت نوار قلب، گچ گیری و اقدامات حیاتی اورژانس نظیر CPR (با رعایت جدا و محفوظ بودن بیماران) اختیاری است ولی هر گونه افزایش اتاقها و تجهیزات که مطب را تبدیل به مؤسسه درمانی نماید، ممنوع می باشد.

ماده ۱۲: معاینه بیماران بطور همزمان مجاز نمی باشد و محل معاینه بیماران باید از محل انتظار کاملاً جدا باشد.

ماده ۱۳: پوشش دیوارها و سقف باید سالم، صاف، بدون درز و شکاف و تمیز باشد.

ماده ۱۴: کف کلیه اتاق ها، راهروها، توالت و محدوده دستشویی باید سالم، صاف، بدون درز و شکاف و از جنس قابل شستشو باشد.

تبصره ۱: دیوارهای اتاق مربوط به واحد تزریقات و پانسمان، باید تا ارتفاع $1/80$ متر از کف با کاشی، سرامیک یا سنگ پوشیده شده باشد در غیر اینصورت کلیه وجوه دیوار با رنگ قابل شستشو نظیر رنگ روغن، رنگ شده و تمیز باشد.

تبصره ۲: نصب دستشویی همراه با مایع صابون در واحد تزریقات و پانسمان ضروری می باشد.

ماده ۱۵: کاسه سنگ توالت و دستشویی ها از جنس سرامیک یا چینی سالم و بدون شکستگی یا ترک خوردگی بوده و مجهز به شتر گلو باشد.

ماده ۱۶: دیوار محل نصب دستشویی (اطراف دستشویی) بطور مناسب کاشیکاری گردد و دیوار توالت قابل شستشوی روزانه باشد (دیوار توالت حتی الامکان تا ارتفاع $1/80$ متر از کف با کاشی، سرامیک یا سنگ پوشیده شده باشد).

ماده ۱۷: در و پنجره ها باید سالم و رنگ آمیزی شده و تمیز باشد (در و پنجره های آلومینیومی نیازی به رنگ آمیزی ندارند).

ماده ۱۸: مطب باید دارای انشعاب آب لوله کشی بهداشتی باشد.

ماده ۱۹: فاضلاب مطب باید به روش بهداشتی جمع آوری و دفع گردد.

ماده ۲۰: تمهیدات لازم برای جلوگیری از وجود، ورود، نشو و نما، حشرات در مطب به عمل آید.

ماده ۲۱: رعایت اصول فنی و نکات ایمنی در کلیه قسمت‌های ساختمان ضروری می باشد.

ماده ۲۲: درجه حرارت اتاق ها ،هال و راهروها بر حسب فصول مختلف سال متعادل باشد و حتی الامکان از تهویه مناسب و نور کافی برخوردار باشد.

فصل سه - مقررات بهداشتی:

ماده ۲۳: وجود مواد پاک کننده مایع در دستشویی برای بیماران و مواد ضد عفونی کننده مناسب جهت سطوح و تجهیزات در مطب الزامی است.

ماده ۲۴: استفاده از وسایل یکبار مصرف با توجه به نوع خدمات برای هر بیمار ضروری است و می بایست پس از استفاده به طریق بهداشتی دفع گردند.

ماده ۲۵: تفکیک زباله های خطرناک (وسایل عفونی ،سر سوزن، تیغ بیستوری و سایر وسایل برنده ،مواد آلوده به انساج و خون و سرم) از زباله های عادی ضروری است و باید در کیسه های مقاوم زباله قرار گرفته و به طریق بهداشتی دفع شوند.

تبصره: تیغ های جراحی و سر سوزن های مصرف شده باید در ظروف مقاوم و ایمن جمع آوری و دفع بهداشتی گردند.

ماده ۲۶: وجود زباله دان درب دار قابل شستشو و دارای کیسه زباله مقاوم در مطب الزامی است .

ماده ۲۷: کلیه تخت‌های قابل استفاده برای بیماران ، دارای ملحفه تمیز و سالم و یا پوشش کاغذی مناسب پوشیده باشند.

ماده ۲۸: ابزار مورد مصرف در مطب که نیاز به گند زدایی (Disinfection) و یا سترون کردن (Sterilization) دارد باید به طور مرتب و مناسب بعد از هر بار مصرف ،گندزدایی یا سترون گردد.

ماده ۲۹: کلیه قسمت‌های مطب بطور مرتب نظافت و در موارد ضروری محل های آلوده با یکی از مواد گند زا،گند زدایی (ضد عفونی) گردد.

فصل چهار- تجهیزات:

ماده ۳۰: مطب دارای واحد تزریقات و پانسمان ، علاوه بر داروهای اورژانس باید مجهز به کپسول اکسیژن ،وسایل تزریقات و پانسمان و تخت و فضای مربوطه باشد.

ماده ۳۱: درمطب هایی که جراحی های سرپایی و یا معاینات زنانگی بعمل می آید،وجود دستگاه فور یا اتوکلاو جهت استریلیزاسیون وسایل و ابزار جراحی و معاینه الزامی است.

ماده ۳۲: بکارگیری فن آوری و استفاده از تجهیزاتی که کاربرد آنها نیاز به اخذ پروانه فعالیت خاص دارند، در مطب ممنوع است (نظیر وسایل پرتو پزشکی ،پزشکی هسته ای ،رادیوتراپی،توانبخشی،اپی لیزر(لیزر پوست)و لیزیک(لیزر چشم)).

ماده ۳۳: روشها و وسایل تشخیصی درمانی نظیر دستگاههای EEG, EMG, NCV, EKG، دانستیتومتری، سونیکید، لیزر، کرایو، کوتر، الکترولیز، هیدرودرمی، الکتروآکوپانکچر، چراغ مادون قرمز، UV با رعایت مقررات و ضوابطی که از طرف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در هر مورد تدوین کرده است، در مطب قابل استفاده و بهره برداری است.

تبصره: در خصوص دستگاه های قابل استفاده در مطب نیاز به تبحر خاص و یا گذراندن دوره آموزشی مشخصی می باشند. دستورالعمل های مربوطه از طرف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به دانشگاههای علوم پزشکی و سازمان نظام پزشکی اعلام می گردد (نظیر نحوه و شرایط اندوسکوپی در مطب، شرایط راه اندازی دستگاه دانستیتومتری، اپی لیزر و غیره).

فصل پنجم - اطلاع رسانی و ثبت اطلاعات:

ماده ۳۴: پزشکان در انتخاب نوع تابلو، سر نسخه کارت و ویزیت و بکار بردن عناوین باید مطابق با مفاد آیین نامه مصوبه شورای عالی نظام پزشکی مورخه ۷۸/۴/۱۹ و مصوبات بعدی اقدام نمایند.

ماده ۳۵: اطلاع رسانی مفید جهت ایجاد سهولت دسترسی مردم به خدمات تشخیصی درمانی مورد نیاز زیر نظر سازمان نظام پزشکی هر منطقه قابل انجام است.

تبصره: نحوه اطلاع رسانی منطبق با مقررات سازمان نظام پزشکی کشور و تصمیمات متخذه در هر حوزه سازمان نظام پزشکی می باشد.

ماده ۳۶: اطلاع رسانی باید حاوی اطلاعات پایه (نام، تخصص، آدرس، تلفن، ساعات کار، وسایل تشخیصی درمانی مطابق با ماده ۳۲ و ۳۳) و مشمول کلیه پزشکان و دندانپزشکان متقاضی در هر حوزه سازمان نظام پزشکی باشد.

تبصره: هر گونه تبلیغات انفرادی در رسانه ها و جراید کشور و یا تبلیغ درمان های پزشکی (نظیر تبلیغ ترک اعتیاد) بمنزله تبلیغات تجاری و مجعول محسوب گشته و منع قانونی دارد.

ماده ۳۷: بایگانی مدارک پزشکی و نگهداری سوابق پزشکی بیماران در مطب ضروری و قابل دسترس باشد.

ماده ۳۸: گزارش دهی "بیماری های اعلام شده" از طرف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اجباری می باشد.

فصل ششم - مقررات دندانپزشکی:

رعایت مقررات مربوط به مطب ها و درمانگاههای دندانپزشکی مصرح در بند های ذیل به منظور حفظ سلامت جامعه و همچنین ممانعت از انتقال بیماری ها الزامی است.

ماده ۳۹: هر فردی که بر اساس مصوبات قانونی مجاز به معاینه و درمان بیماری های دندان، لثه و فک و دهان است موظف به رعایت تمامی مواد این فصل می باشد.

ماده ۴۰: رعایت تمام مواد مربوط به مقررات عمومی مطب‌ها در مورد مطب‌ها و درمانگاه‌های دندانپزشکی نیز الزامی است.

ماده ۴۱: اتاق کار دندانپزشک باید دارای نور و تهویه مناسب بوده و حداقل فضای لازم جهت اتاق کار ۱۲ متر برای هر یونیت می‌باشد و محل نصب آن می‌بایست به نحوی باشد که پس از قرارگیری کابینت‌ها و سایر ملزومات به منظور جلوگیری از آلودگی محیط اطراف حداقل به شعاع یک متر در اطراف یونیت فضای باز وجود داشته باشد.

ماده ۴۲: در اتاق کار دندانپزشکی نصب دستشویی با رعایت شرایط مندرج در ماده ۱۴ الزامی است و ترجیحاً شیر دستشویی از نوع آرنجی یا پدالی یا خودکار (اتوماتیک) باشد.

ماده ۴۳: در صورتی که در مطب قالب‌ریزی انجام می‌گیرد، می‌بایستی برای این کار اتاق مجزا در نظر گرفته شود.

ماده ۴۴: کمپرسور یونیت که دارای صدا و ارتعاش است، باید خارج از اتاق کار دندانپزشک نصب شود و رعایت اصول ایمنی در نصب و نگهداری آن رعایت گردد. به منظور بالا بردن کیفیت خدمات دندانپزشکی بهتر است کمپرسور بدون روغن باشد.

ماده ۴۵: حداقل تجهیزات ضروری جهت مطب دندانپزشکی شامل یونیت استاندارد و اینسترومنت و کمپرسور، کابینت‌ها، اتوکلاو، فور، دستگاه امالگاماتور و کپسول اکسیژن و ست احیاء و داروهای دندانپزشکی اورژانس دارای تاریخ مصرف می‌باشد.

ماده ۴۶: وجود دستگاه رادیوگرافی پری اپیکال در مطب‌های دندانپزشکی با رعایت اصول حفاظت در برابر اشعه بلامانع است.

تبصره: در مواردی که در مطب اقدام به درمان‌های کانال ریشه یا جراحی ریشه‌های نهفته و دندان‌های نهفته صورت می‌گیرد، وجود دستگاه رادیوگرافی الزامی است.

ماده ۴۷: با توجه به فقدان علائم بالینی در بسیاری از بیماری‌های قابل انتقال (نظیر هیپاتیت و ایدز)، رعایت کلیه اصول کنترل عفونت در مورد تمام بیماران دندانپزشکی بر اساس دستورالعمل صادره از سوی اداره سلامت دهان و دندان الزامی است.

ماده ۴۸: واکسیناسیون کلیه کارکنان شاغل در مطب شامل دندانپزشک، دستیار و افرادی که به نحوی با بیمار یا وسایل و تجهیزات دندانپزشکی ارتباط دارند بر علیه بیماری هیپاتیت B الزامی است و حفظ سوابق واکسیناسیون یا محافظت جهت ارائه به بازرسین ضروری است.

تبصره: پرسنل شاغل در مطب دندانپزشکی (دستیار، منشی و کسانی که به نحوی با لوازم و تجهیزات دندانپزشکی سرو کار دارند) باید کارت واکسیناسیون و کارت بهداشتی داشته باشند.

ماده ۴۹: استفاده از روپوش مناسب و تمیز، ماسک، عینک یا شیلد (shield) و دستکش برای دندانپزشک و پیش‌بند یکبار مصرف برای بیمار در حین کار ضروری می‌باشد.

تبصره: با توجه به وجود دوره کمون در بیماری های عفونی و دوره پنجره در ایدز و عدم امکان تشخیص قطعی در مورد این بیماران ، واز طرفی امکان انتقال آسان بیماریهای فوق و موارد مشابه آن در واحد های دندانپزشکی ، ضرورت دارد احتیاطات همه جانبه در این زمینه برای تمام این بیماران رعایت شود.

ماده ۵۰: مصرف مجدد وسایل یکبار مصرف نظیر ساکشن ،دستکش ،لیوان،برس،پولیش دندان،لوله پلاستیکی یکبار مصرف روی پوارها ممنوع است.

ماده ۵۱: بعد از هر بیمار، تمیز نمودن قسمتهایی از یونیت که در ارتباط با بیمار و دندانپزشک بوده ، نظیر پوار آب و هوا،دسته چراغ ،دسته صندلی و کراش وار با محلول ضدعفونی کننده مناسب ضروری است.

ماده ۵۲: استفاده از یک کارپول برای بیش از یک بیمار مجاز نمی باشد.

ماده ۵۳: فرز (Burr) برای هر بیمار باید تعویض و استریل گردد.

ماده ۵۴: ضمن رعایت تفکیک زباله های خطرناک و عفونی موضوع ماده ۲۳ ،کلیه سر سوزنها و دیگر وسایل تیز مصرف شده باید در ظرف مقاوم در بسته (مثل ظروف فلزی یا ظروف پلاستیکی ضخیم و مقاوم) جمع آوری و دفع بهداشتی گردد.

تبصره: آمالگام اضافی باید در ظرف حاوی داروی ظهور-ثبوت جمع آوری و به صورت مناسب دفع گردد.

ماده ۵۵: برای هر بیمار باید از وسایل و ابزار استریل شده و یا وسایل یک بار مصرف مجاز استفاده شود.

ماده ۵۶: استفاده از دستگاه اتوکلاو برای استریلیزاسیون وسایل و ابزار دندانپزشکی طبق ضوابط وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی الزامی است. (بخشنامه ۲۹۹۴۶/ک مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۲۰)

تبصره: استفاده از اندیکاتورهای استریل ضروری می باشد و کنترل عملکرد صحیح دستگاه های استریل کننده توسط دانشگاه های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بعمل می آید.

ماده ۵۷: پس از اتمام کار روزانه رعایت اصول بهداشت محیط شامل : ضد عفونی نمودن کلیه سطوح و استریل کردن کلیه وسایل مصرف شده قابل استریلیزاسیون ، الزامی است.

ماده ۵۸: کلیه قالبهای تهیه شده قبل از ارسال به لابراتوار یا گچ گیری لازم است شستشو شوند و با ماده مناسب ضدعفونی و مجدداً شستشو شوند.

تبصره : کلیه مراکز و مطبهای ارائه دهنده خدمات دندانپزشکی موظفند تنها با لابراتوارهای دارای پروانه تاسیس معتبر از وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی همکاری نمایند. لازم به ذکر است وجود تصویر پروانه مذکور در مرکز و مطب الزامی است.

ماده ۵۹: انجام اعمال جراحی که نیازمند بیهوشی عمومی، بیهوشی نخاعی و یا مراقبتهای ویژه و ارائه خدمات بیمارستانی می باشد ، در مطب دندانپزشکی ممنوع است.

ماده ۶۰: کلیه لوازم و تجهیزات دندانپزشکی تولید (داخلی و وارداتی) مورد استفاده در مطب های دندانپزشکی می بایست تأییدیه مجوز تولید داخلی و واردات از اداره سلامت دهان و دندان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی داشته باشد.

ماده ۶۱: رعایت موارد زیر در مطب های دندانپزشکی ضروری است :

الف) نصب تابلوی دندانپزشکی در محل مناسب جهت اطلاع مراجعه کنندگان.

ب) دفع فاضلاب یونیت های دندانپزشکی به روش بهداشتی و با لوله کشی مناسب.

ج) تشکیل پرونده و بایگانی مدارک پزشکی وسوابق بیماران.

ماده ۶۲: بکار گیری تکنولوژی جدید دندانپزشکی که در درمانهای فعلی و یا کلاسیک تعریف نشده است، منوط به گذراندن دوره آموزش خاص است که توسط مراکز علمی مورد تأیید حوزه معاونت سلامت برگزار شده باشد.

این دستورالعمل مشتمل بر ۶ فصل شامل ۶۱ ماده و ۱۹ تبصره و ۲ بند در اجرای بند ۱۱ ماده یک قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی تدوین و در تاریخ.....به تصویب رسید.

دکتر مسعود پزشکیان

وزیر